



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Martina Kříže, soudce Mgr. Bc. Jana Schneeweise a soudkyně Mgr. Věry Jachurové v právní věci

žalobkyně: Z. Š.

proti

žalované: Česká advokátní komora
se sídlem Národní 16, Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 31. 10. 2024, č.j. 10.04-000071/24-0002

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a průběh řízení před správním orgánem

1. Žalobkyně se žalobou ze dne 28. 11. 2024, kterou na výzvu soudu doplnila podáním ze dne 6. 1. 2025, domáhala zrušení rozhodnutí označeného v záhlaví tohoto rozsudku (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž předseda České advokátní komory neurčil žalobkyni advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu podle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o advokacii“), konkrétně k zastoupení žalobkyně v řízení před Nejvyšším správním soudem vedeným pod sp. zn. 7 As 200/2024 o kasační stížnosti proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 19. 6. 2024, č. j. 8 A 27/2023-46.

Žalovaná nevyhověla žádosti žalobkyně o určení advokáta ze dne 30. 9. 2024 ze dvou důvodů: a) *žalobkyně neprokázala včasnost žádosti* a b) *v žádosti neuvedla jména alespoň dvou oslovených advokátů, kteří jí odmítli poskytnout požadovanou právní službu*, čímž neosvědčila nemožnost zajistit si danou právní službu jinak, tj. na smluvním základě.

II. Obsah žaloby

2. V žalobě žalobkyně poukázala na obsah žádosti o určení advokáta za úplatu ze dne 30. 9. 2024 a na „Přílohu k formuláři“, kterou žádosti připojila. Žalovaná k příloze nezaujala žádné stanovisko s ohledem na novelu zákona o advokacii účinnou od 1. 1. 2024, čímž potvrdila, že si je vědoma toho, že ve výroku neurčila advokáta za úplatu, když současně uvedla § 18c, který se týká bezplatné právní služby. Výrok napadeného rozhodnutí je vnitřně rozporný, neboť zákon o advokacii ani po novele nepočítá s určením advokáta za úplatu v § 18 odst. 2. Napadené rozhodnutí je současně nicotné s ohledem na nález Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21. Novela zákona o advokacii nemá spojitost se zákonem č. 349/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů, a je tedy pouze přílepkiem k tomuto zákonu.
3. Doložení odmítnutí poskytnutí právních služeb nemá dle žalobkyně oporu v § 18 odst. 2 a § 18c odst. 3 zákona o advokacii, v nichž se neprojevila novela účinná od 1. 1. 2024. Zákonná úprava není ústavně konformní ve smyslu nálezů Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21, což by žalobkyni nemělo být k tíži. Ve vztahu k § 18 odst. 2 a § 18c odst. 2 zákona o advokacii nelze souhlasit, že žalobkyně neuvedla jména dvou oslovených advokátů, kteří jí odmítli poskytnout požadovanou právní službu, tedy neosvědčila nemožnost zajištění si právní služby jinak. Žalovaná ignorovala, že Městský soud v Praze v rozsudcích ze dne 22. 8. 2024, č.j. 10 A 41/2024-47 a ze dne 30. 9. 2024, č.j. 14 A 43/2024-51 nevyřešil otázku, zda se novela zákona o advokacii účinná od 1. 1. 2024 měla projevit v § 18 odst. 2 za účelem vytvořit právní rámec i pro majetné žadatele, resp. nezvážil předložení věci Ústavnímu soudu. Daná otázka dosud nebyla soudem vyřešena, pročez žalobkyně navrhla, aby soud zvážil předložení věci Ústavnímu soudu.
4. Ve vztahu k nevčasnosti žádosti žalobkyně namítla, že nemá oporu v judikatuře. Dospěla-li žalovaná k závěru, že žádost není včasná, měla ji odmítnout (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 5. 2023, č.j. 9 As 122/2022-36). Podání kasační stížnosti lze zjistit z internetových stránek Nejvyššího správního soudu, formulář žádosti údaje o kasační stížnosti neobsahuje. Řízení bylo zatíženo vadami, které způsobují nicotnost, resp. nezákonnost napadeného rozhodnutí a žalobkyni bylo odepřeno právo na přístup k soudu a na právní pomoc.

III. Vyjádření žalované

5. Žalovaná navrhla, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl. Ve vyjádření k žalobě uvedla, že žalobkyně formulářovou žádostí poptávala určení advokáta k zastoupení v řízení o kasační stížnosti proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 19. 6. 2024, č. j. 8 A 27/2023-46. V žádosti netvrdila, že by se před jejím podáním obrátila alespoň na dva advokáty se žádostí o poskytnutí právní služby a podala svůj subjektivní výklad zákona o advokacii. Samotné osvědčení obrácení se na dva advokáty se žádostí o poskytnutí právní služby však nepostačuje, je třeba alespoň jejich neformální vyjádření, že poptávanou službu odmítají poskytnout. Tomuto požadavku žalobkyně nedostála. Řízení o kasační stížnosti proti shora uvedenému rozsudku je již skončeno (kasační stížnost byla odmítnuta usnesením ze dne 16. 12. 2024). Žalobkyni tedy musí být jasné, že předmět poptávané právní služby již

Shodu s prvopisem potvrzuje I. V.

odpadl. Žalobkyni tudíž nemůže jít o skutečnou ochranu jejích práv. Žalovaná dále poukázala na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 5. 2024, č.j. 6 Afs 79/2024-20. V něm vyjádřeného principu *vigilantibus iura* se žalovaná dovolává dlouhodobě.

6. Napadené rozhodnutí je postaveno na dvou důvodech: (1) neprokázání odmítnutí poskytnutí právní služby alespoň dvěma advokáty a (2) nepodání žádosti včas. Žalobkyně žádala určení advokáta za úplatu a bylo tedy její povinností osvědčit, že jí poskytnutí poptávaných služeb bylo odmítnuto alespoň dvěma advokáty. Tuto podmínku žalobkyně nesplnila, ač se jí poučení o dané povinnosti již dříve mnohokrát dostalo.
7. Ve vztahu k ne/včasnosti žádosti se judikatura ustálila na tom, že zde musí být dostatek časového prostoru na kontakt mezi klientem a advokátem. V posuzované věci však nejde o lhůtu samotnou, ale o to, že žalobkyně nesplnila podmínku uvést, kdy jí byl rozsudek Městského soudu v Praze doručen. Na tom nic nemění ani tvrzení žalobkyně o možnosti zjistit podání kasační stížnosti z internetových stránek Nejvyššího správního soudu. Žalobkyně uvedla pouze datum, kdy jí bylo doručeno usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 9. 2024, sp. zn. 7 As 200/2004, tedy datum doručení usnesení s výzvou k odstranění vad kasační stížnosti, proti němuž není opravný prostředek přípustný. Žalovaná tedy nemohla posoudit, zda byla žádost podána včas.

IV. Podání žalobkyně ze dne 4. 4. 2025

8. Podáním ze dne 4. 4. 2025 žalobkyně omluvila svou neúčast na nařízeném ústním jednání. Za důvod své nepřítomnosti označila skutečnost, že jednání bylo nařízeno za situace, kdy soud nedostal povinnosti vyslovit nicotnost napadeného rozhodnutí. Namítla, že žalovaná si podmínky pro určení advokáta za úplatu nastavila bez výslovné zákonné úpravy, neboť zákonodárce žádné podmínky pro určení advokáta za úplatu v novele zákona o advokacii účinné od 1. 1. 2024 nevyjádřil, což platí i pro podmínku spočívající v doložení jmen dvou oslovených advokátů, kteří žadateli odmítli poskytnout konkrétní právní službu. Takto vzniklou mezeru v zákoně může odstranit pouze zákonodárce, nikoliv však žalovaná nebo soud. Žalobkyně z toho dovozuje, že napadené rozhodnutí je nicotné z důvodu neexistence zákonného podkladu pro určení advokáta za úplatu.

V. Ústní jednání před soudem

9. Z ústního jednání před soudem konaného dne 10. 4. 2025 se oba účastníci řízení písemně omluvili.
10. Soud při jednání dokazování nedoplňoval, neboť žalobkyně v doplnění žaloby navrhla pouze provedení důkazů listinami, které byly součástí správního spisu. Důkaz správním spisem se v řízení před správními soudy neprovádí.

VI. Posouzení věci Městským soudem v Praze

11. Městský soud v Praze přezkoumal napadené rozhodnutí i řízení, které mu předcházelo, a to v rozsahu žalobních bodů, kterými je vázán, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu v době vydání rozhodnutí [§ 75 odst. 1, 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“)].
12. Při rozhodování ve věci samé soud vycházel zejména z této právní úpravy:
13. Podle § 18c odst. 3 zákona o advokacii nejde-li o poskytnutí právní služby na náklady státu podle § 23 odst. 3, je žadatel povinen v žádosti podle odstavce 2 doložit, že se neuspěšně

pokusil zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů.

14. Podle § 23 odst. 3 zákona o advokacii, byl-li advokát určen podle § 18c k poskytnutí právní služby bezplatně a spočívala-li právní služba v zastoupení v řízení před orgány veřejné správy a v řízení před Ústavním soudem, hradí jeho odměnu stát podle právního předpisu upravujícího mimosmluvní odměnu, není-li stanoveno jinak. V ostatních věcech má advokát určený podle § 18c k poskytnutí právní služby bezplatně pouze nárok na poskytnutí náhrady podle stavovského předpisu. Ustanovení § 22 odst. 1 části věty za středníkem se nepoužije.
15. Podle § 23 odst. 5 zákona o advokacii byl-li advokát určen podle § 18c k poskytnutí právní služby za úplatu, hradí jeho odměnu klient podle právního předpisu upravujícího mimosmluvní odměnu, nedohodne-li se advokát s klientem jinak.
16. Poté, co soud přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
17. Z citované právní úpravy je patrné, že § 23 rozlišuje s účinností od 1. 1. 2024 poskytnutí právní služby bezplatně (odst. 3) na straně jedné a poskytnutí právní služby za úplatu (odst. 5) na straně druhé. Normativní odkaz na § 23 odst. 3 obsažený v § 18c odst. 3 zákona o advokacii tak nabývá nového významu.
18. Přesvědčení žalobkyně, že zákon o advokacii ve znění účinném od 1. 1. 2024 podmínku spočívající v doložení jmen dvou marně oslovených advokátů nestanoví, je hrubým nepochopením zákonné úpravy a rovněž závěrů vyjádřených v rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 21. 10. 2024, č. j. 18 A 17/2024–42. V něm soud mj. uvedl, že „(ž)adatel o určení advokáta pro poskytnutí právní služby tak musí splnit několik kumulativních podmínek podle zákona o advokacii (nesplnění podmínek pro ustanovení soudem, nemožnost si zajistit zastoupení jinak, doložení odmítnutí poskytnutí právních služeb alespoň dvěma advokáty, včasnost, nezastupování jiným advokátem nebo v zákoně uvedenou osobou, absence zneužití nebo zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva, doložení příjmových a majetkových poměrů u žádosti o bezplatnou službu). Nesplnění každé z těchto podmínek pro určení advokáta postačí samo o sobě k tomu, aby žalovaná advokáta konkrétnímu žadateli rozhodnutím neurčila (rozsudky NSS z 28. 7. 2021, č. j. 8 As 138/2021-30, či z 29. 2. 2024, č. j. 7 As 217/2023-28). Tento výklad nebyl překonán ani nálezem Pl. ÚS 44/21. Jak vhodně uzavřel NSS v bodě 19 rozsudku z 27. 6. 2024, č. j. 8 As 22/2024-57, uvedeným nálezem došlo k narovnání podmínek pro žadatele o určení advokáta, tedy těch, kteří o to žádají z důvodu nedostatečného příjmového a majetkového zázemí, s žadateli z jiných, ale neméně významných důvodů (právě pro objektivní nemožnost zajistit si právní služby jinak). Pro žadatele z obou „skupin“ přitom platí stejná sada kumulativních podmínek. Zákon o advokacii jinými slovy nestanoví, že by se na žádost o určení advokáta za úplatu některá z podmínek (vyjma doložení příjmových a majetkových poměrů) neuplatnila.“ (podtržení přidáno)
19. Pro určení advokáta za úplatu bylo tedy povinností žalobkyně splnit podmínku § 18c odst. 3 zákona o advokacii a doložit bezúspěšné oslovení alespoň dvou advokátů. Ve světle případu žalobkyně se tato podmínka jeví jako logická. Určení advokáta žalovanou je až krajní možností poté, co žadatel dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem a nemůže si zajistit poskytnutí právních služeb jinak. Situace, v níž žadatel, který je schopen (zde navíc i ochoten) si právní služby advokáta zaplatit sám, avšak automaticky by se mohl obracet na žalovanou bez nějaké vlastní snahy si advokáta obstarat, by účel § 18 odst. 2 zákona o advokacii popírala.

Shodu s prvopisem potvrzuje I. V.

20. Žalobkyně ani netvrdí, že by tuto podmínku splnila. Již proto tedy žalovaná její žádosti vyhovět nemohla.
21. Lze tedy shrnout, že žalobkyně požádala žalovanou o určení advokáta za úplatu ve smyslu § 23 odst. 5 zákona o advokacii s tím, že bude hradit i jeho odměnu. Z tohoto důvodu se proto nemohlo jednat o případ hrazení odměny advokáta státem ve smyslu § 23 odst. 3 zákona o advokacii, a žalobkyně tak byla povinna dle § 18c odst. 3 zákona o advokacii doložit, že se bezúspěšně pokoušela oslovit alespoň dva advokáty. Neboť žalobkyně ničeho takového nedoložila (ba ani netvrdila), nesplnila podmínky pro vyhovění své žádosti.
22. Žalobkyně se dále mylí v názoru, že v případě části osmnácté zákona č. 349/2023 Sb., která novelizuje zákon o advokacii, se jedná o přílepek. O tzv. přílepek se jedná v případě, kdy je jím do daného zákona vnesena obsahově zcela nesouvisející materie, než jakou chce regulovat daný projednávaný zákon ve svém původním znění, jak byl předložen navrhovatelem (srov. např. nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 77/06). Novela zákona o advokacii (část osmnáctá zákona č. 349/2023 Sb.) však již byla obsažena v původním vládním návrhu, tedy již sám předkladatel měl v úmyslu regulovat dané společenské vztahy. Nestalo se tak až pozměňovacím návrhem v zákonodárném sboru zcela mimo záměr původního navrhovatele zákona, tj. v tomto případě vlády.
23. Soud dále konstatuje, že Ústavní soud v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 44/21 shledal protiústavnost napadeného ustanovení zákona o advokacii v tom, že z poskytnutí právní pomoci paušálně vylučuje žadatele, kteří se nemohou právní pomoci domoci z jiných důvodů než příjmových a majetkových poměrů. Dle názoru soudu zákon o advokacii po novele provedené zákonem č. 349/2023 Sb. právě v reakci na citovaný nález umožňuje určit advokáta za zákonem stanovených podmínek i osobám, které žádají právní pomoc za úplatu. Ostatně ani sama žalobkyně nad rámec argumentace přílepkem neuvádí žádné konkrétní a srozumitelné důvody, proč by znění zákona o advokacii provedené novelou č. 349/2023 Sb. mělo být v rozporu s ústavním pořádkem. Soud tedy neshledal důvod k předložení věci Ústavnímu soudu podle čl. 95 odst. 2 Ústavy.
24. Jestliže soud dovodil, že žalobkyně nesplnila jednu ze zákonných podmínek pro určení advokáta žalovanou, nemusel již posuzovat, zda i druhý důvod nevyhovění její žádosti ze dne 30. 9. 2024 (nevčasnost podání) ob stojí. Na tom, že žalovaná správně žádosti žalobkyně nevyhověla, a že žaloba na zrušení napadeného rozhodnutí je tudíž nedůvodná, by to nemohlo tedy nic změnit.
25. Protože soud v projednávané věci neshledal, že by napadené rozhodnutí bylo vydáno v rozporu se zákonem, žalobu podle § 78 odst. 7 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.
26. Žalobkyně nebyla ve sporu úspěšná a procesně úspěšné žalované žádné důvodně vynaložené náklady v řízení nevznikly. Soud proto ve druhém výroku rozsudku v souladu s § 60 odst. 1 s.ř.s. rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě

Shodu s prvopisem potvrzuje I. V.

obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 10. dubna 2025

Mgr. Martin Kříž v.r.
předseda senátu